

PublicSpaces conferentie 2023

PublicSpaces Jaarverslag 2023

Stichting PublicSpaces is een unieke coalitie van publieke organisaties zoals omroepen, gemeenten, onderwijs-, zorg- en erfgoed-instellingen, festivals, bibliotheken en musea. Zij verbinden zich in hun verzet tegen de afhankelijkheid van big tech en de daarbij komende privacyschendingen, algoritmische dwang en misbruik van publieksdata. Onder de paraplu van PublicSpaces werken zij samen aan een alternatief digitaal ecosysteem dat is gebaseerd op publieke waarden. Die waarden zijn verwoord in het PublicSpaces Manifest en worden door de gehele coalitie onderschreven.

internet
for the
common
good.

In 2023 werkten we aan deze missie binnen de drie lijnen:

1. Bewustwording: we vergroten het bewustzijn over het belang van het borgen van publieke waarden in het digitale ecosysteem en bouwen aan een netwerk van partijen die deze transitie ondersteunen.
2. De transitie faciliteren: we bewerkstelligen dat publieke organisaties publieke waarden kunnen borgen in hun digitale infrastructuur
3. Onderzoeken en bouwen: in samenwerking met partners starten we onderzoeks- en ontwikkelprojecten die bijdragen aan het ontstaan van het alternatieve digitale ecosysteem

Hier volgt een beknopte samenvatting van de belangrijkste activiteiten van 2023:

Lijn 1 – Bewustwording

Conferentie 2023

Met het thema For a Collective Internet hebben we vanuit verschillende invalshoeken gekeken naar hoe we een gezond internet kunnen bouwen dat voor iedereen werkt: Een online ruimte die prioriteit geeft aan onze gezondheid, vrijheid en levensonderhoud en die vrij is van de controle van Big Tech. Twee dagen lang bevolkten we Pakhuis de Zwijger met meer dan 500 bezoekers die ondergedompeld werden in tientallen keynote talks, kunst & cultuur, performances, workshops, demo's, one-to-one meetings, expert sessies en een bazaar met daaromheen ruime gelegenheid tot netwerken. Wij kijken terug op een bijzonder succesvolle conferentie met veel goede reacties!

PublicSpaces netwerk

In 2023 is het PublicSpaces netwerk uitgebreid met een aantal nieuwe partners uit verschillende sectoren: de Rijksuniversiteit Groningen, Gemeente Amsterdam, IMPAKT, Ypsilon/Plusminus, Amsterdam Economic Board en HUMAN zijn aangesloten.

Communicatie tools

In 2023 hebben we de milestone bereikt waarbij alle door ons gebruikte software gebaseerd is op publieke waarden en we die zelf of samen met (hosting) partners beheren. We onderhouden de newsroom@publicspaces.net die automatisch het door ons gecureerde nieuws deelt met de community kanalen op de Matrix en Fediverse netwerken. Intern met de verschillende teams en het bestuur gebruiken we Signal. Zo geven we het goede voorbeeld naar ons netwerk.

Librecast project

Met financiering van de European Cultural Foundation, publiceerden we een dozijn case studies over soevereine digitale media projecten. Librecast werd in 2023 afgerond.

Digitale Zes

PublicSpaces is in 2023 toegetreden tot de 'Digitale Zes', een coalitie van maatschappelijke organisaties die samenwerken om de politieke agenda te bepalen. Naast PublicSpaces bestaat de Digitale Zes uit Amnesty Nederland, Waag FutureLab, Open State Foundation, Bits of Freedom, en SETUP. In oktober presenteerden we samen het Digitale Stembusakkoord en vonden negen politieke partijen bereid dit te ondertekenen.

Internationale samenwerking

In 2023 lieten we als netwerk ons geluid horen in Brussel: met het Display Europe consortium werkten we aan lobbyactiviteiten in de EU. We inspireerden en haalden inspiratie op uit het buitenland: de spoelkeuken methodologie werkt internationaal veel interesse, en op de conferentie boden we een podium aan Europese politiek en beleid.

Er is contact met 'likeminded' netwerken in het buitenland zoals open source netwerken. Met de Vlaamse cultuursector werkten we samen om onze transitimethodologieën over te dragen en te verfijnen.

Lijn 2 - Transitie faciliteren

Digitale Spoelkeuken

De Digitale Spoelkeuken is een tool die door publieke organisaties in wordt gezet om hun digitale toolbox door te lichten op publieke waarden. In 2023 hebben we de Spoelkeuken verbeterd na een serie feedback rondes en focusgroepen; dit heeft geresulteerd in een vragenlijst met eenduidige en gemakkelijker te beantwoorden vragen.

Digitale Hersenspoeling

In 2023 ontwikkelden en testten we een nieuwe workshop. De Hersenspoeling workshop is een middel om te reflecteren op de inzet van software en diensten door een publieke organisatie en de impact hiervan op haar doelgroep, medewerkers en de maatschappij. In 2023 is de workshop door drie Vlaamse cultuur organisaties ingezet.

Lijn 3 - Onderzoeken en bouwen

PubHubs

In 2023 hebben we vanuit PublicSpaces zes klankbordgroep-meetings voor PubHubs georganiseerd. In deze meetings bespraken we de vorderingen van de research van de universiteiten van Utrecht en Nijmegen naar de technische vereisten van een nieuw sociaal platform, de benodigde governance en moderatie en de diverse use-cases die aan bod zouden kunnen komen.

Livinglab Open Culture Data

Eind 2023 rondten we het Living Lab Open Cultuurdata af. Gefinancierd door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, heeft PublicSpaces het consortium geleid om een decentrale, open cultuuragenda te onderzoeken en prototypen.

Display Europe

In 2023 startte PublicSpaces met het door de Europese Commissie ondersteunde Display Europe. Displayeurope.eu is het nieuwe platform waarop Europees-georiënteerde journalistiek op basis van publieke waarden zal worden gepresenteerd. Via een open source backend kan het media netwerk content met elkaar delen en automatisch vertalen. PublicSpaces werkt mee om hier een duurzaam en waardengedreven business model voor te ontwikkelen.

Governance Code Cultuur

Stichting PublicSpaces heeft zich gecommitteerd aan het bestuur-directie-model zoals vastgelegd in de [Governance Code Cultuur](#). Dit model is ontworpen om de maatschappelijke doelstelling van de stichting te waarborgen: het ontwikkelen van een alternatief software-ecosysteem dat het publieke belang dient zonder winstoogmerk. De stichting opereert in overeenstemming met haar manifest, waarin de publieke waarden zijn vastgelegd die aan al haar activiteiten ten grondslag liggen.

PublicSpaces streeft ernaar de hoogste normen van governance na te leven door de acht principes van de Governance Code Cultuur strikt toe te passen, waarbij transparantie, integriteit en verantwoordelijkheid centraal staan in alle aspecten van haar werking. Hieronder wordt dit puntsgewijs toegelicht:

Principe 1: Maatschappelijke doelstelling en culturele waarde

PublicSpaces realiseert haar maatschappelijke doelstelling door te werken aan een alternatief software-ecosysteem dat het publieke belang dient en geen winstoogmerk heeft. Dit draagt bij aan de culturele waarde door digitale publieke ruimte te creëren waarin publieke waarden centraal staan.

Principe 2: Toepassing van de Governance Code Cultuur

PublicSpaces past de principes van de Governance Code Cultuur nauwgezet toe volgens het 'pas toe én leg uit'-principe. Waar de stichting afwijkt van de aanbevelingen, wordt dit zorgvuldig gemotiveerd en toegelicht, zodat transparantie en verantwoording altijd gewaarborgd blijven.

Principe 3: Onafhankelijkheid en integriteit

Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. De directie is belast met de voorbereiding en de uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid en met de leiding van de dagelijkse gang van zaken van de stichting. Het bestuur en de directie handelen onafhankelijk en integer, met een scherpe focus op het vermijden van belangenverstrengeling. Potentiële tegenstrijdige belangen worden transparant en zorgvuldig beheerd. Jaarlijks evalueert het bestuur zijn eigen functioneren, waarbij mogelijke conflicterende belangen en nevenfuncties worden besproken en zo nodig aangepakt. Tot op heden (sinds de oprichting van de stichting in 2018) is dit niet nodig geweest.

Principe 4: Rolbewustzijn en taakverdeling

Bestuurders en directie zijn zich bewust van hun respectieve rollen en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden, en bevoegdheden. Dit bewustzijn is verankerd in de bestuurs- en directiereglementen, die duidelijk de verantwoordelijkheden en de mandatering van bevoegdheden beschrijven, zodat iedereen binnen de organisatie zijn of haar rol effectief kan vervullen. Deze [regelementen](#) zijn op de website van PublicSpaces gepubliceerd.

Principe 5: Verantwoordelijkheid voor leiding en resultaten

Het bestuur is verantwoordelijk voor zowel de algemene als de dagelijkse leiding van de stichting, evenals voor het functioneren en de resultaten van de organisatie. Dit omvat het

ontwikkelen en implementeren van strategieën die bijdragen aan het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen van PublicSpaces.

Principe 6: Zorgvuldigheid in omgang met mensen en middelen

Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en middelen van de organisatie. De Fair Practice Code wordt toegepast om ervoor te zorgen dat de omgang met middelen eerlijk en transparant verloopt. Daarnaast wordt het vierogenprincipe strikt gevolgd, waarbij elke financiële transactie door minimaal twee personen wordt goedgekeurd om fouten en misbruik te voorkomen.

Principe 7: Professioneel en onafhankelijk toezicht

Hoewel PublicSpaces geen formele raad van toezicht heeft, wordt het toezicht op de stichting uitgevoerd door het bestuur, dat zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrollen professioneel en onafhankelijk uitvoert. Regelmatige evaluaties en strategische vergaderingen zorgen ervoor dat het bestuur zijn verantwoordelijkheid volledig kan dragen. Het bestuur vergadert eens per zes weken in aanwezigheid van de directeur. Statutair hebben de partners van PublicSpaces inspraak op specifieke terreinen (begroting, jaarplan, samenstelling bestuur en wijziging manifest, indien van toepassing); ten minste vier keer per jaar is er een vergadering waar partners, bestuur en/of directie bij elkaar komen. Het bestuur wordt, waar relevant, ten aanzien van governance vraagstukken bijgestaan door juridische experts.

Principe 8: Samenstelling van het bestuur

Het bestuur van PublicSpaces is verantwoordelijk voor zijn eigen samenstelling en zorgt ervoor dat de leden gezamenlijk een brede deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid vertegenwoordigen. Bestuursleden worden geselecteerd op basis van een profielschets die rekening houdt met de missie van de stichting en de vereiste achtergrond, deskundigheid en onafhankelijkheid. De benoeming is voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid tot verlenging met één periode.